

ΣΕΛΙΔΟΔΕΙΚΤΕΣ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Τι διάβαζαν οι παππούδες μας

**Κυριάκος Ντελόπουλος,
«Τα παιδικά αναγνώσμα-
τα των πάπων μας».**
Η ευρωπαϊκή σκηνή και
το ελληνικό προσκήνιο.
Εκδ. **Πατάκη**, σελ. 199.

Την εποχή που το νέο ελληνικό κράτος προσπαθούσε να συγκροτήσει την κοινωνία, ξετυλιγόταν παράλληλες διαδρομές προς αυτόν τον σκοπό. Γνώστης όσο λίγοι της εκδοτικής δραστηριότητας του 19ου αιώνα, ο Κυριάκος Ντελόπουλος, από τους πρωτεργάτες της βιβλιοθηκονομίας στην Ελλάδα, συγκέντρωσε σε ένα νέο του βιβλίο παλαιές και ανέκδοτες, ως τώρα, εργασίες πάνω στη διάδοση της παιδικής λογοτεχνίας, έναν τομέα που είχε παρουσιάσει συναρπαστικά στη μελέτη του «Παιδικά και νεανικά βιβλία του 19ου αιώνα», εκδ. ΕΛΙΑ (Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών 1996).

Αυτό που σήμερα, ενδεχομένως, φραντάζει σε ορισμένους ως μία εξειδικευμένη πτυχή της ελληνικής κοινωνίας της εποχής, μετατρέπεται με τη βοήθεια του Κυριάκου Ντελόπουλου σε μείζονα συνιστώσα για την ανάπτυξη του ελληνικού αστικού πολιτισμού. Γιατί στα πρώτα παιδικά και εφηβικά αναγνώσματα των μέσων του 19ου αιώνα εντοπίζονται όχι μόνο οι πρώτες εισαγωγές αστικού μυθιστορήματος (και κατ'επέκταση η ιδεολογική υποδοχή του υλικού πολιτισμού της Δύσης) αλλά και οι πρώτες άτεχνες ή περισσότερο επεξεργασμένες γηγενείς προσαρμογές στα νέα πρότυπα.

Ο Κυριάκος Ντελόπουλος ικνηλατεί ένα ευρύτατο πεδίο. Στέκεται στα δυτικά έργα μεγάλων συγγραφέων (Ντάνιελ Ντεφόου, Κάρολος Ντίκενς, Βικτόρ Ουγκό, Μαρκ Τουέιν, Ουόλτερ Σκοτ, κ.ά.) που βρέθηκαν σε ένα μεταίχμιο λογοτεχνίας για παιδιά και ενήλικες καθώς και στα ελληνικά μυθιστορήματα της εποχής που και αυτά απευθύνονταν σε ένα ευρύ κοινό με συναισθηματικά και ηθικοπλαστικά εργαλεία (π.χ. «Η ηρωίς της Ελληνικής Επανάστασεως» του Στεφάνου Ξένου, 1861). Κυρίως όμως διεισδύει στις συνθήκες που καθόρισαν τη διάδοση και την υποδοχή του νέου είδους, που αποτελούσε για την ελληνική κοινωνία το δυτικό μυθιστόρημα. Αξίζει να το δει κανείς και σε συνάρτηση με τεχνικές παραμέτρους που έδωσαν ώθηση, όπως η ανάπτυξη της χρωμολιθογραφίας (που έκανε τα βιβλία πολύ ελκυστικά) ή με κοινωνικές παραμέτρους, όπως η διάδοση της βασικής εκπαίδευσης και η κάμψη του αναλφάβητισμού.

Ιδιαίτερη γοητεία έχει η προβολή δύο ξεχασμένων μορφών. Ο ένας είναι ο Γερμανός ρομαντικός συγγραφέας Christoph von Schmidt, πάστορας και παιδαγωγός, ο οποίος στη διάρκεια του 19ου αιώνα ήταν πασίγνωστος και πολυδιαβασμένος σε όλη την Ευρώπη (τα βιβλία του συχνά εξελληνίζονταν ή προκαλούσαν μιμνήτες).

Και ο άλλος είναι ο Θ. Καβαλιέρος Μαρκουίτζος, ένας άνθρωπος φαινόμενο, ο οποίος το 1896-97 σε ηλικία 11 ετών (!) εξέδιδε στην Αθήνα το περιοδικό «Παιδική Εφημερίς». Υπήρξε σπάνια περίπτωση ευφυούς ανθρώπου, που, αργότερα, εγκαταστάθηκε στην Κωνσταντινούπολη, όπου ανέπτυξε εκδοτική και πνευματική δράση.

Ο Κ. Ντελόπουλος ανοίγει πολλά θέματα, το καθένα από τα οποία μπορεί να προκαλέσει νέες μελέτες (και διδακτορικά). Η σχολαστικότητα των ερευνών του και η αξία που δίνει στις απαρχές της εκδοτικής κίνησης στη χώρα μας, μας συνδέουν με ένα παρελθόν και δημιουργούν το απαραίτητο αίσθημα της συνέχειας και της προσοπτικής. Μέσα από μία έκδοση του 1870, π.χ., πολλά μπορεί να πει κανείς για το πώς η ελληνική κοινωνία έβλεπε τον εαυτό της.